

J. Lepiarczyk

"Polska architektura romańska w świetle ostatnich odkryć i badań",
Zygmunt Świechowski,
"Architektura", R. 1951, nr 3/4 :
[recenzja]

Ochrona Zabytków 5/3 (18), 210

1952

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z P I Ś M I E N N I C T W A

PRZEGLĄD LITERATURY POLSKIEJ Z ZAKRESU KONSERWATORSTWA ZA ROK 1951

I. Wydawnictwa specjalne

Witkiewicz - Koszczyk Jan, *Konserwacja zabytków* (Podręcznik budowlany t. II, str. 736—771), Warszawa 1951. — Doskonale, krótkie podręczne „vadamecum“, nieodzowne dla każdego architekta i konserwatora. Treść: 1. Założenia ogólne (definicja zabytków i podstawa prawna ich ochrony, zakres prac konserwatorskich i ich znaczenie współczesne), 2. zasady prac konserwatorskich, 3. metody adaptacji i odbudowy zabytków, 4. prace konstrukcyjno-konserwatorskie (zasady ogólne, walka z wilgocią, rynny i rury deszczowe), 5. budowle epok średniowiecznych (ze szczególnym uwzględnieniem wątków ceglanych objaśnionych rysunkami), 6. sklepienia, 7. ruiny, 8. fragmenty architektoniczne i figuralne, 9. tynki, 10. dachy (z rysunkami), 11. konserwacja budowli drewnianych, 12. roboty instalacyjne i oszklenia w budowlach zabytkowych.

II. Artykuły w wydawnictwach periodycznych.

ARCHITEKTURA R. 1951.

Chojnacka Zofia, *Wystawa konserwatorska w Muzeum Narodowym w Warszawie* (nr 3/4, str. 79—81, il.). — Omówienie wystawy „Ochrona Pomników Kultury w Polsce“, obrazującej pięcioletni dorobek państwowej służby konserwatorskiej. Działy wystawy: charakterystyka pojęcia zabytek, przegląd historyczny, zniszczenia, organizacja i statystyka, dokumentacja, odkrycia, odbudowa i adaptacja, założenia miejskie, technika konserwatorska, konserwacja zabytków ruchomych.

Zachwatowicz Jan, *Wśród pomników architektury polskiej* (nr 3/4, str. 82—101, il.). — B. bogato ilustrowany artykuł, zawierający krótką charakterystykę form architektury polskiej różnych epok w związku z działem historycznym wystawy konserwatorskiej, podkreślający różnorodność problematyki, zarysowującej się w pracy konserwatora. Omawia: różnorodność rozwiązań programów przestrzennych w romanizmie w zależności od bazy i potrzeb feudalnej organizacji świeckiej i kościelnej oraz bogactwo romańskiej de-

koracji, dalej architekturę gotyckich miast i zamków, współzycie form gotyckich i renesansowych, swoistość polskiego renesansu, rozmach baroku jako wynik gospodarczego wzmożenia się możnowładców, rozwój klasycyzmu za Stanisława Augusta i Królestwa Kongresowego w oparciu o rozwój polskiej myśli postępowej w tym okresie.

Świechowski Zygmunt, *Polska architektura romańska w świetle ostatnich odkryć i badań* (nr 3/4, str. 105—107, il.). — Omawia następujące zabytki: resztki czworobocznej budowli kamiennej z X (?) wieku na Wawelu, kaplicę z absydą w Trzemesznie, bazylikę w Trzemesznie, bazylikę w Strzelnie (z słynnymi kolumnami), reszty wyposażenia dekoracyjnego klasztoru benedyktynów w Tyńcu, reszty krypty katedry we Wrocławiu. Nadto wskazuje na przykłady symbiozy form romańskich z renesansowymi w architekturze.

Świszczowski Stefan, *Odnowienie dworu Jordanów w Krakowie* (nr 3/4 str. 108—119, il.). — Krótka historia dworu Jordanów na Kazimierzu w Krakowie z XV—XVI w. (ul. Szeroka 2), opis zniszczenia wojennego oraz odbudowy z przeznaczeniem na siedzibę Woj. Urzędu Konserwatorskiego i Państwowych Pracowni Konserwatorskich.

Biegański Piotr, *O problemach staromiejskich zespołów* (nr 3/4, str. 110—119, il.). — Radzieckie ustawodawstwo zabytkowe przewiduje ochronę całych zespołów architektonicznych i urbanistycznych. Znaczenie tych doświadczeń dla Polski. Trudności pracy rekonstrukcyjnej i znalezienia kryteriów eliminacji w związku z faktem zachowania się w średniowiecznych osiedlach obiektów i elementów z różnych epok późniejszych. Przykład Starego Miasta w Warszawie. Realizacja jego rekonstrukcji do stanu z r. 1939 (z poczynieniem niezbędnych wyburzeń i sanacji) możliwa na podstawie zachowanej dokumentacji inwentaryzacyjnej i opisowej. Konieczność usunięcia nieprawidłowej zabudowy z okresu kapitalizmu. Odkrycia gotyckich murów kamienic i ich znaczenie dla kierunku rekonstrukcji Starego Miasta. Wprowadzenie nowych treści i nowych funkcji do dzielnicy zabytkowej. Granice rekonstrukcji spowodowane brakiem materiałów inwentaryzacyjnych i dowodów rzeczowych w terenie. Zasadnicze tezy